

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 371/2013-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. augusta 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti M. T., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. Ď., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 144/2002, za účasti Okresného súdu Bratislava IV, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 144/2002 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava IV prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 144/2002 konal bez zbytočných prietáhov.

3. M. T. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava IV je povinný uhradiť M. T. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. Ď., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 371/2013 z 13. júna 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. T. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 144/2002 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že konanie vo veci začalo podaním návrhu na určenie vecného bremena okresnému súdu 5. novembra 2002, pričom sťažovateľka má v napadnutom konaní procesné postavenie odporkyne v 1. rade.

Sťažovateľka okrem iného poukázala na to, „že doba bezmála 11-tich rokov, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ, je ničím neospravedlniteľná“, a súčasne zdôraznila, že napadnuté konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené.

Sťažovateľka v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € a úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3224/2013 (doručeným ústavnému súdu 23. mája 2013), v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Podľa vyjadrenia sťažovateľky k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov došlo „v dôsledku nečinnosti súdu“ a to tým, že súd „v podstate nevypočul žiadnych účastníkov“ a tiež tým, že súd „vydal iba predbežné opatrenia, ktoré sú z pohľadu sťažovateľky nezákonné“ a to bolo aj dôvodom podľa sťažovateľky, prečo „sa na súd so sťažnosťami obracali viacerí účastníci konania, napr. Ing. N.“.

Je pravdou, že dňa 9. 10. 2012, 10. 10. 2012 a 16. 10. 2012 podala odporkyňa Ing. M. N. sťažnosť na postup tunajšieho súdu v predmetnom konaní. Jej sťažnosť bola riadne prešetrená a dňa 24. 10. 2012 jej bola daná odpoveď pod Spr. 2184/2012, v ktorej sa konštatovalo, že sťažnosť bola podaná nedôvodne so záverom, že súd postupoval v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami. Tvrdenia sťažovateľky M. T. vo zvyšnej časti sa nezakladajú na pravde.

Z prehľadu súdom vykonaných úkonov vyplýva, že v danom prípade sa jedná o procesne náročnú vec aj vzhľadom na skutočnosť, že v konaní od podania návrhu vystupuje veľký počet účastníkov na strane odporcov.

Prietahy objektívneho charakteru boli spôsobené stratou procesnej spôsobilosti účastníkov konania (smrťou odporcov), následkom čoho súd musel čakať na právoplatné

skončenie dedičských konaní, aby ustálil okruh dedičov a následne ich pribral do konania. Do vyriešenia otázky právneho nástupníctva po zomrelom odporcovi J G. bol Krajský súd v Bratislave nútený prerušiť odvolacie konanie.

Nie je zanedbateľná ani tá skutočnosť, že spis tunajšieho súdu bol za účelom konania a rozhodovania o podaných opravných prostriedkoch celkovo päťkrát zaslaný na Krajský súd v Bratislave a to v obdobiach od 9. 2. 2006 do 13. 6. 2006, od 11. 1. 2007 do 9. 7. 2008, od 22. 7. 2008 do 18. 12. 2008, od 17. 9. 2009 do 4. 11. 2010, od 11. 5. 2012 do 10. 7. 2012. Máme za to, že tieto obdobia preto nemožno brať do úvahy pri posudzovaní možných prietahov spôsobených Okresným súdom Bratislava IV v tomto konaní.

Týmto chcem poukázať na ďalší dôvod ovplyvňujúci dĺžku konania, ku ktorej prispeli aj samotní účastníci konania, a to konkrétne podaním opätovných návrhov na vydanie predbežného opatrenia a následné odvolania voči nim, o návrhoch ktorých tunajší súd rozhodol šesťkrát. O tom, že súd priebežne koná za účelom prejednávania a rozhodnutia vo veci, svedčí aj celkovo 16 vyhotovených procesných rozhodnutí.

Je však nutné konštatovať objektívny prietah v konaní v období od 15. 10. 2003 do 18. 3. 2004, ktorý bol spôsobený dlhodobou práceneschopnosťou zákonnej sudkyne z dôvodu vážneho ochorenia, následkom čoho bolo potom v súdnom oddelení neúmerne veľký počet nevybavených vecí.

Ako to vyplýva z vyjadrenia zákonnej sudkyne, po štyroch vykonaných pojednávaniach súd opätovne nemal a nemá možnosť vo veci určiť termín pojednávania, vec prejednať a rozhodnúť, pretože po vydaní posledného uznesenia zo dňa 2. 4. 2013, odporkyňa podala ústavnú sťažnosť a zároveň aj odvolanie voči uvedenému uzneseniu, v dôsledku čoho nemôže byť určený termín pojednávania a spis musí byť znovu predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Záverom musím konštatovať, že súd doposiaľ nerozhodol vo veci najmä z dôvodu veľkého počtu účastníkov, zmien na strane účastníkov konania, úmrtí na strane odporcov a opakovaného predkladania spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach.»

Okresný súd pripojil k vyjadreniu k sťažnosti aj nasledujúci prehľad dosiaľ vykonaných procesných úkonov v priebehu napadnutého konania:

„Dňa 5. 11. 2002 bol na súd podaný návrh na začatie konania s návrhom na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 13. 05. 2003 bol vo veci určený termín pojednávania na deň 9. 6. 2003.

Dňa 9. 6. 2003 sa konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že súd vyzval odporcov na písomné vyjadrenie sa k návrhu a rozhodol, že nariadi ohliadku nehnuteľností.

Dňa 11. 7. 2003 bola nariadená ohliadka nehnuteľností na deň 4. 9. 2003. Dňa 4. 9. 2003 sa konala ohliadka nehnuteľností.

Dňa 4. 9. 2003 súd uznesením (č. k. 9 C 144/2002-74) zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 2. 2. 2004 bol súdu doručený návrh Ing. I. S. na pripustenie zmeny účastníkov na strane navrhovateľa.

Dňa 26. 4. 2004 bol uznesením ustanovený opatrovník pre odporcu v 27. rade.

Dňa 30. 4. 2004 navrhovatelia doručili súdu rozšírenie návrhu o ďalšieho účastníka na strane odporcu.

Dňa 14. 6. 2004 dal súd pokyn na doručenie uznesenia o predbežnom opatrení ostatným účastníkom po vykonaných šetreniach ich pobytu.

Dňa 15. 7. 2004 bol uznesením ustanovený opatrovník pre odporcov v 8., 9., 19. rade.

Dňa 14. 10. 2004 bol vo veci určený termín pojednávania na deň 25. 11. 2004.

Dňa 25. 11. 2004 sa konalo pojednávanie, na ktorom právna zástupkyňa navrhovateľov oznámila zmenu vlastníctva predmetnej nehnuteľnosti a navrhla vstup Ing. Sečanského do konania na strane navrhovateľov, ktorý so vstupom súhlasil.

Dňa 19. 4. 2005 bol súdu doručený Ing. S. návrh na vydanie predbežného opatrenia na uloženie povinnosti odstránenia prekážky odporcovi v 1. rade.

Dňa 31. 5. 2005 súd uznesením pripustil, aby na strane odporcu pristúpil ďalší účastník a zastavil konanie voči odporcom v 29., 30. rade.

Dňa 22. 7. 2005 súd uznesením zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 11. 11. 2005 bol uznesením ustanovený opatrovník pre odporkyňu.

Dňa 12. 12. 2005 súd uznesením (č. k. 9 C 144/2002-186) nepripustil, aby z konania vystúpili pôvodní navrhovatelia a na ich miesto nastúpil Ing. I. S.

Dňa 6. 2. 2006 tunajší súd predložil spis spolu s opravným prostriedkom Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní, ktorý mu bol doručený dňa 9. 2. 2006.

Dňa 26. 4. 2006 Krajský súd v Bratislave napadnuté uznesenie tunajšieho súdu zmenil tak, že pripustil, aby do konania na strane pôvodných navrhovateľov vstúpil ako navrhovateľ Ing. I. S. (uzn. KS v BA č. k. 9Co 66/06-204).

Dňa 16. 06. 2006 sa na základe pokynu súdu doručovalo účastníkom uznesenie Krajského súdu v Bratislave.

Dňa 3. 10. 2006 bol vo veci určený termín pojednávania na deň 14. 12. 2006.

Dňa 18. 10. 2006 navrhovateľ doručil súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia na uloženie povinnosti odstránenia prekážky odporcovi v 1. rade.

Dňa 24. 11. 2006 uznesením súd vydal predbežné opatrenie, ktorým uložil odporkyni (sťažovateľke) povinnosť odstrániť prekážky z pozemku (č. k. 9 C 144/2002-229).

Dňa 14. 12. 2006 sa konalo pojednávanie, na ktorom boli účastníci konania vypočutí s termínom pojednávania odročeným na deň 26. 1. 2007.

Dňa 5. 1. 2007 súd rozhodol uznesením o návrhu navrhovateľa na zmenu účastníkov.

Dňa 5. 1. 2007 tunajší súd predložil spis spolu s opravným prostriedkom Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní proti rozhodnutiu o predbežnom opatrení, ktorý mu bol doručený dňa 11. 1. 2007.

Dňa 5. 2. 2008 navrhovateľ opätovne podal návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 14. 3. 2008 súd vydal uznesenie, ktorým návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

Dňa 16. 5. 2008 Krajský súd v Bratislave uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 24. 11. 2006 (uzn. KS v BA č. k. 8 Co 19/2007-318).

Dňa 16. 5. 2008 súd uznesením návrhu navrhovateľa na vydanie predbežného opatrenia vyhovel.

Dňa 6. 6. 2008 a 9. 6. 2008 podali odporcovia proti uzneseniu o vydaní predbežného opatrenia odvolanie.

Dňa 17. 7. 2008 tunajší súd predložil spis spolu s opravnými prostriedkami Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní proti rozhodnutiu o predbežnom opatrení, ktorý mu bol doručený dňa 22. 7. 2008.

Dňa 25. 9. 2008 navrhovateľ podal ďalší návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 24. 10. 2008 súd uznesením návrhu navrhovateľa na vydanie predbežného opatrenia vyhovel.

Dňa 18. 12. 2008 Krajský súd v Bratislave vrátil spis prvostupňovému súdu na opravu záhlavia uznesenia o predbežnom opatrení.

Dňa 22. 1. 2009 súd vydal opravné uznesenie a po jeho doručení účastníkom konania dňa 10. 9. 2009 spis znovu predložil Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní, ktorý mu bol doručený dňa 17. 9. 2009.

Dňa 13. 10. 2009 Krajský súd v Bratislave uznesením prerušil odvolacie konanie do právoplatného skončenia dedičského konania po zomrelom J. G. (uzn. KS v BA č. k. 9 Co 317/2009-459, 9 Co 318/2009, 9 Co 319/2009).

Dňa 4. 11. 2010 bol spis vrátený tunajšiemu súdu.

Dňa 18. 11. 2010 dal súd pokyn na doručenie uznesenia krajského súdu všetkým účastníkom konania.

Dňa 15. 3. 2011 súd vyzýva odporcov, aby sa dohodli na spoločnom zástupcovi.

Dňa 21. 4. 2011 súd zisťuje okruh dedičov po zomrelej odporkyni A. B.

Dňa 24. 6. 2011 súd vyzýva dedičov po zomr. A. B. oznámiť spoločného zástupcu.

Dňa 18. 7. 2011 súd zasiela návrh na začatie konania dedičom po A. B.

Dňa 22. 11. 2011 bola odporcom doručovaná výzva súdu s návrhom na spoločného zástupcu.

Dňa 24. 1. 2012 súd vydal uznesenie o ustanovení spoločného zástupcu na strane odporcov.

Dňa 21. 2. 2012 súdu doručila odporkyňa v I, rade odvolanie proti uzneseniu o ustanovení spoločného zástupcu.

Dňa 11. 5. 2012 bol spis spolu s opravným prostriedkom predložený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní odporkyne.

Dňa 31. 5. 2012 Krajský súd v Bratislave uznesením odvolanie odporkyne odmietol (uzn. KS v BA č. k. 14 Co 218/2012-614).

Dňa 20. 7. 2012 súd určil termín pojednávania na deň 5. 9. 2012 o 09:00 hod. Na základe žiadosti právneho zástupcu odporcu bol termín pojednávania zrušený.

Dňa 14. 8. 2012 súd určil nový termín pojednávania na deň 16. 10. 2012 o 10:00 hod. Na základe žiadosti právnej zástupkyne navrhovateľa bol termín pojednávania zrušený.

Dňa 11. 10. 2012 súd určil nový termín pojednávania na deň 11. 12. 2012 o 10:00 hod.

Dňa 21. 11. 2012 súd uznesením zrušil spoločného zástupcu pre odporkyňu v 25. rade.

Dňa 11. 12. 2012 sa konalo pojednávanie, ktoré bolo z procesných dôvodov odročené na termín dňa 13. 2. 2013 o 09:00 hod.

Dňa 2. 4. 2013 súd vydal uznesenie, ktorým pripustil, aby z konania vystúpili uvedení odporcovia (č. k. 9 C 144/2002-688).

Dňa 26. 4. 2013 bolo súdu doručené odvolanie odporcov proti uzneseniu súdu zo dňa 2. 4. 2013.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujala stanovisko podaním (doručeným ústavnému súdu 25. júla 2013), v ktorom okrem iného uviedla:

„Sťažovateľka ďalej poukazuje aj na obsah ústavnej sťažnosti, kde bolo detailne popísané, že Okresný súd Bratislava IV nerešpektuje ani svoje vlastné uznesenia o vystúpení/vstupe účastníkov do konania (9 C 144/2002-264 zo dňa 05. 01. 2007). Okresný súd totiž konal s takými účastníkmi, ktorí už dávno stratili status účastníka. Tým samozrejme prišlo k umelému zvyšovaniu počtu účastníkov, následkom čoho bolo napríklad aj vydanie uznesenia o spoločnom zástupcovi, následné odvolanie proti takémuto uzneseniu a pod. Išlo teda o kroky navyše, ktoré zbytočne zťažovali súd, ako aj samotných účastníkov. Argumenty sťažovateľky v tomto smere však boli bezdôvodne ignorované a neboli rešpektované – aj to bol dôvod, prečo sťažovateľka pristúpila k podaniu tejto ústavnej sťažnosti.

Uznávame, že susedské spory sú takmer vždy náročné a zložité na objektívne rozhodovanie, avšak niektorým uzneseniam a precíznym postupom v konaní sa dalo predchádzať. Zároveň nie je korektné, aby boli účastníci súdneho sporu v právnej neistote

už viac ako 10 rokov. Takáto dĺžka konania aj napriek náročnému rozhodovaniu, nemôže sa prezentovať ako primeraná, či objektívna.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou okrem iného domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza

zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď bude konať nové pojednávanie a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamenaná v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická

zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd zastáva názor, že spory o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu viažucemu sa na nehnuteľnosť (v konkrétnom prípade ide o právo prechodu a prejazdu motorovými vozidlami nadobudnuté vydržaním) patria do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Keďže v danej veci bolo potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie a navyše aj so zreteľom na veľký počet účastníkov na strane odporcov a ich viaceré legitímne procesné úkony, ústavný súd považuje vyhodnocované konanie za fakticky zložitú. Uvedená skutočnosť však podľa názoru ústavného súdu nemôže okresný súd zbaviť zodpovednosti za stav, v akom sa napadnuté konanie nachádzalo v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu.

2. Čo sa týka správanie sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania v procesnom postavení odporkyne v 1. rade, ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by v súvislosti s namietanými priet'ahmi v napadnutom konaní bolo potrebné pripísať na ťarchu sťažovateľky. Za takéto okolnosti nemožno považovať ani podanie sťažnosti ústavnému súdu, ani podanie odvolania proti uzneseniu okresného súdu z 2. apríla 2013 (ktorým bolo pripustené vystúpenie viacerých odporcov z konania). Ústavný súd však musel prihliadnuť aj na viaceré procesné úkony ostatných účastníkov konania (najmä opakované návrhy na vydanie predbežného opatrenia) a v neposlednom rade aj dobu, počas ktorej sa spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave, ktorý rozhodoval o opravných prostriedkoch účastníkov konania proti procesným rozhodnutiam okresného súdu, keďže aj tieto okolnosti ovplyvnili rýchlosť a dĺžku konania, a teda aj postup okresného súdu.

3. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu z hľadiska posudzovania, či v priebehu napadnutého konania došlo k zbytočným priet'ahom.

Napriek tomu, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol v zásade plynulý, podľa názoru ústavného súdu je však zároveň poznačený neefektívnosťou, ako aj nesústredenosťou.

Ústavný súd rešpektuje skutočnosť veľkého počtu účastníkov na strane odporcov a objektívne spomalenie priebehu konania v dôsledku úmrtí niektorých z nich, na čo vo svojom vyjadrení poukázal okresný súd, ako aj už spomínané viaceré procesné úkony ostatných účastníkov, avšak na druhej strane napriek tomu postup okresného súdu nemôže hodnotiť ako efektívny, pretože v jeho doterajšom viac ako desaťročnom priebehu nebolo dosiaľ rozhodnuté v merite veci.

Na závere o neefektívnom a nesústreďenom postupe okresného súdu v napadnutom konaní je preto podľa názoru ústavného súdu potrebné zotrvať aj napriek argumentom okresného súdu v jeho vyjadrení k sťažnosti, pokiaľ ide o nutnosť opakovaného rozhodovania o návrhoch účastníkov na vydanie predbežného opatrenia a opakovaného predkladania súdneho spisu na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave v dôsledku podaných opravných prostriedkov, čo priebeh konania spomalilo.

Ústavný súd v súvislosti s uvedeným poukazuje na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09). Tento záver sa vzťahuje aj na všetkých účastníkov konania, ktorí sú v dôsledku neprimeranej dĺžky konania v právnej neistote.

O neefektívnosti postupu okresného súdu svedčí predovšetkým skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo napriek tomu, že v ňom ústavný súd nezistil relevantné obdobia nečinnosti, ani po viac ako 10 rokoch od jeho začiatku právoplatne skončené, čo ústavný súd považuje samo osebe za ústavne neakceptovateľné (napr. m. m. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 82/2010).

Argumenty, ktorými okresný súd odôvodňoval svoj nedostatočne efektívny postup v konaní, ako napr. dlhodobá práceneschopnosť zákonnej sudkyne a neúmerne veľký počet

nevybavených vecí v súdnom oddelení, ústavný súd nemohol akceptovať, pretože vo svojej predchádzajúcej stabilizovanej judikatúre (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06) už uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, pričom poukázala najmä na to, že trpí pocitom právnej neistoty preto, že napadnuté konanie nebolo ani po takmer 11 rokoch právoplatne skončené.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 9 C 144/2002 a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu (uvedené v časti II v bodoch 2 a 3 tohto nálezu), ale aj skutočnosť, že posudzované konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní o jej sťažnosti advokátom JUDr. M. Ď. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €.

V zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi (IV. ÚS 185/09). Ústavný súd konštatuje, že 1/6 výpočtového základu (§ 11 ods. 2 vyhlášky) predstavuje sumu 130,16 €, z ktorej ústavný súd vychádzal pri výpočte trov konania.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky, a to každý úkon po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, čo spolu s režijným paušalom 2 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkové trovy právneho zastúpenia v sume 275,94 €.

Podanie právneho zástupcu doručené ústavnému súdu 25. júla 2013 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené vo zvyšnej časti návrhu týkajúceho sa trov konania nevyhovel.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. augusta 2013